

Nr 313

Av herr **Holmberg m. fl.**, *angående Sveriges Investeringsbank AB, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 284 i Första kammaren)

I årets statsverksproposition föreslås att riksdagen skall anslå 300 000 000 kronor till teckning av aktier i Sveriges Investeringsbank AB. Därigenom avses bankens eget kapital att öka till 1 miljard kronor. Bankens upplåningskapacitet kommer att öka från 3,5 till 5 miljarder kronor.

Då förslaget om bildande av en investeringsbank år 1967 förelades riksdagen framhölls från vårt partis sida i de likalydande motionerna I: 767 och II: 954 att de argument som regeringen anförde som motiv inte kunde accepteras. Den använda metoden att utan föregående utredning presentera ett förslag, som kan leda till betydande institutionella och andra förändringar på kapitalmarknaden och inom näringslivet, visade regeringens oförmåga att inse de verkliga orsakerna till näringslivets problem. Dessa orsaker sammanhänger framför allt med det skärpta konkurrensläget vilket det svenska näringslivet sedan några år tillbaka befinner sig i. Lönsamheten är generellt sett otillfredsställande, vilket bl. a. sedan flera år torde ha försvagat investeringslusten.

Förslaget om inrättande av en investeringsbank var behäftat med många allvarliga risker, som ännu ej undanröjts. Sålunda ger Investeringsbanken möjligheter för statlig styrning av näringslivet varvid för samhällsutvecklingen grundläggande krav avseende konkurrensförmåga och ytterst effektivitet riskerar att bli åsidosatta. Vid bankens bildande uttalades även att kravet på förräntning av bankens eget kapital skulle sättas i andra hand. Detta ökar ytterligare riskerna för olönsamma investeringar. Den brist på klar målsättning för bankens kreditgivningspolitik som förelåg vid bankens tillkomst har under bankens hittillsvarande verksamhet ytterligare accentuerats. Den hittillsvarande långivningens sysselsättningskapande effekt kan starkt ifrågasättas.

Mot bakgrund av de relaterade allvarliga bristerna, som är förenade med Investeringsbankens verksamhet, framstår det som uppenbart att ytterligare kapitaltillskott ej kan tillstyrkas. Emot ett kapitaltillskott talar även förhållandet att åt 1968 års kapitalmarknadsutredning uppdragits att göra en översyn av kapitalmarknadens struktur och funktionssätt. Skulle det vid något tillfälle visa sig föreligga ett sakligt betingat behov av ökat kapital, bör möjligheter härtill ges endast under den förutsättningen att bankens karaktär först dessförinnan så förändras att riskerna för politiskt missbruk och felinvesteringar förebygges och i så fall ges genom tillskott av annat slag än över statsbudgeten.

Det föreligger enligt vår mening starka skäl för att successivt söka ändra den monopolkaraktär banken har och gentemot vilken kritik särskilt kan riktas. Det bör också framhållas, att banken efter drygt 18 månaders verksamhet ännu inte framlagt en verksamhetsberättelse. Detta står i bjärt kontrast mot den i dag bland enskilda storföretag alltmer utbredda vanan att publicera delårsrapporter. Investeringsbanken bör i konkurrens- och insynshänseende i princip inte skilja sig ifrån andra kreditinrättningar. Den bör ställas under bankinspektionens kontroll. Det är över huvud taget angeläget att vidga bankens ägarbas, att upphäva dess särställning och att öka insynsmöjligheterna.

Utöver detta måste andra åtgärder vidtagas för att konkurrensen på kreditmarknaden skall kunna bevaras. De enskilda kreditinstituten måste beredas liknande möjligheter som Investeringsbanken att i AP-fonderna kunna återfinansiera sådana krediter som den statliga banken avses lämna. I vilka former denna möjlighet skall skapas låter sig emellertid ej utan vidare utredning precisera.

Hithörande problem utreds för närvarande av 1968 års kapitalmarknadsutredning, som emellertid enligt finansministerns direktiv i detta hänseende alltför hårt bundits. En uppmjukning av direktiven i syfte att möjliggöra en förutsättningslös prövning bör därför komma till stånd.

Övriga frågor rörande näringslivets kapitalförsörjning, som i dag bör aktualiseras, behandlas i annan motion.

Med återopande av vad här anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte

dels efter utredning framlägga förslag till ombildning av Sveriges Investeringsbank AB, ge ökad insynsmöjlighet däri samt vidgad ägarbas efter de riktlinjer som i motionen angivits,

dels genom ändrade direktiv till 1968 års kapitalmarknadsutredning möjliggöra en förutsättningslös prövning av möjligheterna att i ökad utsträckning kanalisera AP-fondernas medel genom de befintliga enskilda instituten till kreditmarknaden,

dels ock beakta vad i motionen i övrigt anförts.

Stockholm den 24 januari 1969

Yngve Holmberg (m)

Gösta Bohman (m)

Leif Cassel (m)

Rolf Eliasson (m)

Carl Eric Hedin (m)

Astrid Kristensson (m)

Tage Magnusson (m)

Karin Wetterström (m)

i Moholm

i Borås